1

Спочатку я побачив величезні чорні окуляри, а вже опісля — Малинку. Окуляри були схожі на велосипед і не хотіли триматись на маленькому, короткому носі. Малинка сиділа на піску біля самого Чорного моря і крізь ці окуляри дивилась на білий світ.

— Малинка-калинка, Малинка-калинка! — дражнились хлопчаки.— Знову хочеш дельфіна причарувати? Скинь окуляри: може, він уже тут, а ти його не бачиш! — кепкували хлопчаки.

— От зараз як дам, то забудеш про мої окуляри! — не витримувала врешті дівчинка.

— Дуже я тебе злякався, аж сорочка пополотніла! — сміявся котрийсь із хлопців, але ближче не важився підходити — Малинка вміла битися незгірше від будь-кого з них.

Нареготавшись донесхочу, хлопчаки бігли геть, а Малинка лишалась над морем, дивилась крізь чорні окуляри на важку воду і, може, таки справді бачила блискучу спину мудрого дельфіна, який неодмінно колись підпливе до берега. Малинка скаже йому "здоров був", а він зрозумів її.

— А що, от побачите, от можете не вірити, а все одно він припливе й зрозуміє. Хіба ви не читали про дельфінів?

І Малинка розповідала мені дивовижні історії, які зовсім не скидались на те, що я читав про дельфінів.

А потім, пізно ввечері, отямившись, Малинка раптом легкою тінню прослизала в кімнату:

— Посвітіть, добре? Мені ще треба арифметику...

Я вмикав фари мотоцикла, до нас миттю, мов на якийсь карнавал, зліталися комарі, нічні метелики поринали в смугу жовтого світла, а Малинка, скинувши врешті свої окуляри, раз по раз ляскаючи себе по голих стегнах і плечах — стокляті комарі! — тихенько шепотіла:

— Два велосипедисти виїхали з міста...

Мені хотілось допомогти Малинці, мені було навіть соромно, що байдикую, навіть лінуюсь бороду зголити,— а Малинка повинна розв'язувати задачі про двох велосипедистів. Справді, вересень — не для всіх канікули.

— Прочитай ще раз умову задачі!

— Два велосипедисти виїхали... А чому ви нікуди не їздите на своєму мотоциклі? Два велосипедисти виїхали... Чого ж ви нічого не кажете? Я б на вашому місці!

Дівчинка цмокає губами, уявляючи себе на моєму місці.

— Довго ти ще над задачею сидітимеш? — чомусь гніваюсь я.— Ти, може, хочеш, аби нас обох комарі до кісток обгризли?

Велосипедисти знову рушають із міста...

2

Дорога — сіра, поставлена майже сторч спіраль, а на дорозі — мій мотоцикл, а на мотоциклі — я і Малинка. Тоненькі коричневі долоні на моїх плечах. Два пучки чорного, стягнутого гумками волосся летять за вітром. І величезні окуляри-велосипед на обгорілому носі. А під

окулярами — блискучі, достиглі шовковиці очей, то темно-сині, то чорні — так я й не знаю, які вони в Малинки насправді.

Задача з двома велосипедистами розв'язалась дуже просто: ми теж їдемо. На Ай-Петрі, звідки видно, як сходить із моря сонце. Ми вирушили в суботу, відразу після школи, на понеділок уроків не задають, ми повинні повернутися в неділю ввечері, щонайпізніше о дев'ятій годині. В кишені у Малинки талісман на щастя — маленька різьблена з каменю мавпочка з сумними очицями-цяточками.

Ми обганяємо важкі грузовики, що тягнуть на Ай-Петрі продукти й воду. На Ай-Петрі не прокладеш водогону. Вода стікає тоненькими струминками по цистерні, скапує на дорогу і відразу висихає на розпеченому, м'якому асфальті. Шкода: на Ай-Петрі вода дорожча за все.

Внизу залишились прохолода, море, вогкий пісок, задачник з арифметики, джерельна вода. Залишились високі, схожі на загорнутих у сутани середньовічних монахів, кипариси, смугастий, паче кавун, намет, де продають морозиво і мінеральну воду. Страшенно хочеться пити. Пил осідає на руках, на тілі, на язиці. А ми все їдемо по спіралі. Малинка мовчить, не просить пити, вона клала зранку під язик крупинки солі — найвірніший засіб порятуватись від спраги на цілий день.

Ми зупиняємось відпочити, я виймаю з рюкзака, прив'язаного ззаду до мотоцикла, пляшку води, відкорковую:

— Пий, Малинко!

Метляють туди-сюди пучечки чорного волосся,— Малинка заперечливо хитає головою.

— Ні. Не буду. Коли трохи напитись, то потім ще більше хочеться. І ти не пий,— переходить на "ти" Малинка, але я не думаю про те, що

десятирічні дівчатка повинні шанувати дорослих, тридцятирічних інженерів.

Я не слухаюсь Малинку. Наливаю в чашку шиплячу, майже що гарячу мінеральну воду і торкаюсь країв чашки губами. Малинка ковтає слину і відвертається. Звичайно, в неї горло пересохло, як у мене, слину ковтати важко, язик ледь ворушиться.

— Пий!

— Ні,— відмовляється Малинка, не дивлячись ні на мене, ні на чашку.

Я не витримую і ковтаю воду. Тільки це, на жаль, не рятує від спраги. Ще дужче хочеться пити.

Малинка скинула окуляри і дивиться насмішкувато. "А я що казала!" — написано в її очах, але вголос вона нічого не вимовляє.

Я сміюся.

— Ти чого? — дивується Малинка.

— Ти страшенно смішна без окулярів!

— Хм...— ображається Малинка і наказує: — їдьмо вже!

А вона справді смішна без окулярів. Бо там, де обличчя прикривають від сонця оті чорні колеса, шкіра світла, майже незасмагла.

Сідаємо на мотоцикл, на моїх плечах — знову легкі долоні Малинки, і ми рушаємо далі, вгору, через розпалене, розпечене, густе й пахуче водночас повітря, і лише вітер від руху мотоцикла переконує мене в тому, що все довкола — живе, дихає і змагається зі спекою.

Маленькі сірі ящірки при дорозі між камінням дивляться на нас чорними очима — цяточками, як Малинчина мавпочка. Трава дзвенить від жару і від цикад. Навіть небо здається дзвінким — пофарбована синім жерсть,— перегріта фарба от-от потріскається і посиплеться на землю.

3

Дивлячись знизу на шпиль Ай-Петрі, ніхто, мабуть, не підозріває, що він так густо залюднений. Маленький готель вщерть заповнений. Впритул один до одного напнуто намети. Біля кіосків — душні черги по склянку води, пива, кумису — все одно чого, аби зволожити губи. Дорослі тьоті з обсмаленими і намащеними кремом обличчями, серйозні дяді — в сандаліях і босі, в шортах і в джинсах, старі дідусі в капелюхах і з двома парами окулярів на носі — звичайними і від сонця, галасливі хлопчаки і втомлені туристи з рюкзаками, набитими чим завгодно — від консервних бляшанок і розм'яклого на сопці шоколаду до зібраних дорогою камінців. Запорошені машини. Захекані собаки. Цистерни з водою і без води. Сіре каміняччя і кругла куля, на якій написано: "Ай-Петринський меридіан". Пил. Неймовірно далеке море з білими на чорній поверхні, рухливими гривами хвиль — звідси, з Ай-Петрі, вони здаються вітрилами яхт, що ніби вийшли на величну регату. Нічого дивного: скидається ж знизу шпиль Ай-Петрі на середньовічний замок.

На Ай-Петрі піхто не затримується довго. Безперервний рух і зміна облич — впродовж усього літа. Сюди піднімаються, проклинаючи спеку і брак кисню і знемагаючи від спраги, тільки заради однієї-єдиної миті: глянути, як сонце народиться з моря. На Ай-Петрі ніколи не видається дивним, що в давнину люди вважали сонце всемогутнім богом і падали перед ним ниць.

Напинаємо з Малинкою намет. Ледве дістали на прокат — якийсь обшарпаний, ніби просолений і підбитий усіма вітрами, як шапка-бирка в козака Голоти.

Я йду в чергу по склянку води, а коли повертаюсь — ніби зім'ятий, зібганий і вимучений,— то застаю Малинку з якимось цуциком на руках. Малинка годує його згущеним молоком, цуцик облизує язиком ложку, Малинчині руки і мою сорочку, яку Малинка розстелила навіщось на колінах.

— А це тому, що в нього лапи брудні,— пояснила Малинка.— Він зголоднів і пищав. Тепер він буде наш.

— Хм,— сказав я. Малинка зрозуміла це як згоду і, може, довелось би мені везти цуцика вниз, до моря, коли б не знайшлася його власниця.

— Ось,— скрикнула вона,— ось моє золотко! — І тицьнула пальцем у Малинку.— Як тобі не соромно, дівчинко, така маленька, а вже чужих собак привласнює! Скажи своєму татові, що він погано тебе виховав! — І тицьнула пальцем у мене.

Малинка пирснула в кулак, а розгнівана жінка пішла геть, забравши свій кудлатий скарб. На голові в неї похитувався високий, вив'язаний з махрового рушника тюрбан.

Ми посміялися вголос, напилися води і почали терпляче чекати, коли, нарешті, зайде сонце, щоб завтра на світанні виплисти задля нас із моря.

4

— Вставай, вставай, сонце проспиш! — смикала мене за рукав Малинка.

Я розплющив очі — і потемки не впізнав дівчинку: переді мною стояла якась дивна істота, запнута з ніг до голови чимось великим і темним.

— Ти чого так рано? — запитав я, струшуючи сон.— І взагалі — це ти, Малинко?

— Я, звичайно, тільки я туди ходила, а там холодно.

— Куди — туди? — здивувався я.

— На край,— пояснила Малинка і невизначено махнула рукою.— Одягни куртку, змерзнеш,— порадила вона, нетерпляче тупцюючи за наметом.

Коли я вийшов, дівчинка подала мені руку і повела кудись — було свіжо, прохолодно, прозорі хмари рвались на сірому небі, і зірки висіли великі, білі, як розквітлий цвіт магнолії.

— Слухай, ще ж зовсім рано,— бурмотів я невдоволено, йдучи якоюсь ледве примітною стежкою за Малинкою.

— Нічого ти не розумієш,— збуджено, трохи тремтячи, говорила Малинка; сповита у велику ковдру, вона дріботіла попереду зовсім впевнено, ніби знала цю стежку віддавна.— Нічого ти не розумієш, люди на самому краю всю ніч сиділи, а ти — рано!

Спершу я таки справді нічого не втямив. Шпиль здався мені вкритим горбатими валунами, і лише потім я доглянув, що то були люди, вгорнуті, як Малинка, у ковдри, щоб захиститись від різкого вітру. Вітер лютував, немов намагався стягнути й скинути вниз усе зі шпиля. А люди, напівприлігши і .розпластавшись при землі, трималися каменю, як вросліі коренем у вузькі розколини високогірні цупкі кущі.

Малинка ступила до самого краю, де під ногами зразу починалася прірва без дна і без кінця, застелена туманом, непевністю й страхом, я потягнув дівчинку за плече:

— Відійди, Малинко, камінь може під ногою зсунутись...

— Ні,— сказала Малинка,— тут велика широка плита, ти глянь! Я тут майже весь час просиділа,— пояснила вона, навіть хизуючись переді мною своєю відвагою, однак мені стало таки по-справжньому ніяково і жаль моєї затиснутої в намет сонної ночі. Хотів дорікнути Малинці, що не взяла мене з собою, але змовчав. І ще — подумав, що там, унизу, на березі моря, Малинчина мама поняття не мала, як великий широкоплечий дядько всю ніч проспав собі в наметі, а її Малинка сиділа на камені при самому краю шпиля, на вершині, куди злітаються дикі вітри з моря, зі степу і з гір.

Почало світлішати, зорі пригасали й меншали, повітря стало дедалі прозоріше, а вітер — ще гостріший.

— Дивись туди. Весь час дивись он у ту точку,— ламким хлоп'ячим голосом мовила до Малинки вгорнута в ковдру висока постать.— Сонце прийде звідти.

Сонце справді прийшло звідти. Спершу — як передвісник — розлилось по небу рожеве сяйво, а потім з моря, розриваючи на горизонті туман і рештки ночі, виринув днищем догори величезний човен. І потому чорного водою Чорного моря послалась червона хитка дорога і на неї ступив день.

З Малинчиної голови сповзла ковдра, волосся стирчало навсібіч, але дівчинка не здавалась кумедною. Вона склала докупи долоньки. І я знову подумав про давніх-давніх наших предків, які поклонялись ясноликому Дажбогу.

Люди в ковдрах здавалися жерцями бога сонця, обличчя мали натхненні й просвітлілі, на кожному з них лежав відблиск променів новонародженого, скупаного в морі світила. Воно несло з собою жар і спеку, вдень люди витиратимуть піт із чола, вдень тріскатиметься суха кримська земля під ногами, кострубатітимуть трави й не подарують тіні

кипариси. І все-таки щодня будуть підніматись на Ай-Петрі люди, щоб поглянути, звідки приходить сонце.

5

Десь на середині світу, між Ай-Петрі і нашим домом, мій мотоцикл відмовився їхати. Він лежав на боці, і я не міг зарадити біді.

— Ох, Малинко-калинко, — зітхнув я, оглядаючи мотоцикл, схожий на Малинчині окуляри,— ти б хоч посварилась на мене!

— Нічого,— розсудливо мовила Малинка.— Могло бути гірше. Могла, наприклад, трапитись аварія...

Машини мчали повз нас, байдужі до чужої біди. Деякі спинялись, однак їм було не по дорозі. Надто вже далеко від головного шосейного шляху лежало наше маленьке село.

Малинка розповідала про дельфінів, про свою вчительку, про Нікітський ботанічний. Вона хотіла їсти, хотіла нити, хотіла додому, але не дорікала, не скаржилась, а щиро намагалась потішити похнюпленого дорослого дядечка.

Починало сутеніти, і Малинка раптом сказала:

— Слухай, ти ж мій талісман ніколи досі ні про що не просив. Якщо зараз ти його попросиш про щось, то він усе зробить. Тільки ти дуже гарно проси. Умієш гарно просити?

— Чудна ти, Малинко! Навряд чи талісмани виконують прохання дорослих.

Малинка закопилила губи:

— Сам ти чудний... І зовсім я не Малинка, це коли мені два роки було, я замість "р" говорила "л", от і вийшло Малинка, а взагалі я Маринка!

Я засміявся, а за мною Маринка-Малинка, і ось тоді я мовив:

— Добрий талісмане, зроби так, щоб негайно з'явилась королівська карета, щоб відважний принц посадив туди Малинку і відвіз до палацу, де її зустрінуть король і королева.

І коли я вимовив останні слова, на дорозі з'явився маленький "Запорожець", схожий на заводного іграшкового жука. Він підкотив до нас, пригальмував, і з вікна визирнула задерикувата, хитра хлоп'яча фізіономія:

— Що, аварія?

— Ні,— сказала Малинка,— всього лише невеличка поломка.

— Куди їдете?

— В Сокільне,— сказала Малинка без тіні надії.

— Жаль, не по дорозі,— почувся від керма чоловічий бас.

Хлопчик повернувся на голос, про щось пошепотівся з тіш басовитим голосом і сказав Малинці:

— Хто без мотоцикла — може поміститись.

— Хм,— глянула Малинка на мене.— Ні!..— сказала вона і хитнула пучечками чорного волосся.— Я сама не поїду.

— Думай,— порадив хлопчик.— Три хвилини на роздуми, а потім рушаємо.

— Рушайте.

— Нема про що думати,— сказав я.— Треба їхати, Маринко. Мама чекає.

Малинка опиралась, дивилась на мене винуватими очима, та я таки посадив її в машину.

— Як же ти? — сумно запитала вона.

— Не журися. Знайдеться ж якась вантажна машина, яка захоче взяти мене на борт,— весело сказав я. І зовсім не кривив душею, усміхаючись Малинці, бо справді був радий, що вона врешті добереться додому.

— Попрощалися?—суворо запитав хлопчик.— Досить ніжностей. Рушаємо.

— Чекайте! — гукнула Малинка.— Візьми мій талісман. Він може виконати два бажання підряд. Проси вантажну машину.

"Запорожець" покотився далі, тягнучи за собою куряву, а ми зостались на дорозі вдвох із маленькою, різьбленою з каменю мавпочкою.

Але мені не було сумно в такому дивному товаристві. Я думав про Маринку. Чорно-сині очі, теплі, коричневі від сонця рученята і дві кіски над вухами. Маринка — Малинка.